

בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים (ע.ר.)
بتسيلم - مركز المعلومات الإسرائيلي لحقوق الإنسان في الأراضي المحتلة
B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories

10.5.09

לכבוד

ש.מ. 13218

תא"ל אביחי מנדלבליט
הפרקליט הצבאי הראשי
הפרקליטות הצבאית הראשית
הקריה, תל אביב

בדואר ובאמצעות פקס: 03-5694526

שלום רב,

**הנדון: הריגתן של חמש אחיות ממשפחת בעלושה, פציעת אחרים והריסת בתים בהפצצת חיל
האוויר על מסגד בג'באליא, ב-29.12.08.**

לאחר שהסתיים מבצע "עופרת יצוקה" פנתה עו"ד לימור יהודה מהאגודה לזכויות האזרח ליועץ המשפטי לממשלה, בשם של שמונה ארגונים לזכויות האדם, בדרישה כי יקים מנגנון עצמאי לחקירת התנהלות הצבא במהלך המבצע. במכתב פירטה עו"ד יהודה את החשדות בנוגע להפרות של הוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי, כולל הפרות חמורות שלו, המחייבים הקמת מנגנון כזה.

בתגובה מסר עו"ד רוז נזרי משרד היועץ המשפטי לממשלה כי אין כל כוונה להקים מנגנון כזה שכן הצבא פעל "בהתאם לעקרונות דיני הלחימה של המשפט הבין-לאומי". בסיום מכתבו הציע עו"ד נזרי כי אם יש ברשות הארגונים "טענה קונקרטית ונקודתית", ניתן להפנותה לגורמים הרלוונטיים אשר יבחנו את המקרה.

בהמשך לכך פנה בצלם ליועץ המשפטי לממשלה בכמה מקרים בהם התעורר חשד כבד להפרות של המשפט ההומניטארי הבינלאומי בדרישה כי אלה ייחקרו ומתוך כוונה להמחיש את הצורך בהקמת מנגנון חקירה עצמאי. היועץ המשפטי לממשלה סירב להתייחס למקרים אלה והעביר אותם, באופן אוטומטי, למשרדך.

על מנת לייעל את הטיפול במקרים אלה, שחקירה מהירה שלהם חיונית לצורך חשיפת האמת, ולאחר שהתברר לנו כי היועץ המשפטי לממשלה אינו מתכוון לטפל בהם, נפנה מעתה מקרים אלה ישירות אליך. ברור כי אין בכך כדי להפחית מדרישתנו כי יוקם מנגנון חקירה עצמאי, מחוץ לצבא, שיבחן את התנהלות הצבא במהלך הלחימה, כולל חקירה של המדיניות שהנחתה את הכוחות בשטח וההוראות שניתנו להן.

אנו פונים אליך בנוגע למקרה לגביו הגיע אלינו מידע המעורר חשד כי הצבא פעל בניגוד להוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי. מקרה זה, המצטרף למקרים נוספים אליהם נפנה אליך בעתיד, מהווה דוגמא לחשדות בנוגע להפרות וממחיש את החשיבות של הקמת מנגנון חקירה כאמור.

ביום שני, 29.12.08, כמה דקות לפני חצות, הפציצו מטוסי חיל האוויר את מסגד "עימאד עקל" הנמצא בלב מחנה הפליטים ג'באליא (נקודת הציון של המסגד: $E034^{\circ} 30' 00''$, $N31^{\circ} 31' 51''$). כתוצאה מההפצצה נהרס המסגד וכן מספר בתי מגורים בסביבתו.

אחד הבתים הצמודים למסגד, הוא ביתם של בני משפחת בעלושה: האב, אנוואר ח'ליל עבדאללה בעלושה, בן 38, אשתו סמירה תאופיק סעיד בעלושה, בת 36, ותשעת ילדיהם (נקודת הציון של בית בעלושה והמסגד זהה). בזמן ההפצצה ישנו כל בני המשפחה בביתם וכתוצאה ממנה נהרגו חמש מבנות המשפחה:

1. תחריר אנוואר ח'ליל בעלושה, בת 17.5
2. איכראם אנוואר ח'ליל בעלושה, בת 14.5
3. סמר אנוואר ח'ליל בעלושה, בת 13
4. דינא אנוואר ח'ליל בעלושה, בת 7.5
5. ג'וואהר אנוואר ח'ליל בעלושה, בת 4 וחודשיים

ארבעה נוספים נפצעו:

1. אימאן אנוואר ח'ליל בעלושה, בת 16
2. סמאח אנוואר ח'ליל בעלושה, בת 11
3. מוחמד ח'ליל אנוואר בעלושה, בן שנה וארבעה חודשים
4. בראאה אנוואר ח'ליל בעלושה, בת שבועיים.

לפחות עשרה אנשים נוספים, המתגוררים בבתים הסמוכים למסגד, נפצעו אף הם. שישה בתים, בנוסף לבית משפחת בעלושה, בהם גרו סך הכל חמישים אנשים, נהרסו כליל ו-15 בתים אחרים נפגעו באופן חלקי.

לטענת גורמים רשמיים מטעם הצבא, כפי שפורסמו בתקשורת, המסגד שימש כמחסן לאמצעי לחימה וכמרכז תקשורת, ובחסותו בוצעו פעולות טרור.

בהתאם לחובת הזהירות ולעיקרון המידתיות הקבועים במשפט ההומניטארי הבינלאומי, מוטלת על האחראים להתקפה לעשות כל שבאפשרותם כדי לצמצם עד כמה שניתן את הפגיעה באזרחים. לעיקרון זה יש השלכות, בין השאר, על מועד ביצוע ההתקפה ועל בחירת כלי הנשק. כאשר צפוי כי הפגיעה באזרחים ובאובייקטים אזרחיים תהיה מופרזת ביחס ליתרון הצבאי הקונקרטי והישיר הצפוי, קיימת חובה לבטל או להשעות את ההתקפה.

משכך, גם אם נכונה הטענה כי המסגד נחשב למטרה צבאית לגיטימית, הרי שבמקרה זה ההפצצה בוצעה במקום בו המפקדים חייבים היו לקחת בחשבון את ההסתברות הגבוהה לפגיעה נרחבת באזרחים שאינם מעורבים בלחימה. מנסיבות האירוע ומתחקיר בצלם עולה כי הערכה כזו לא בוצעה. ראשית, ההפצצה בוצעה בשעת לילה מאוחרת, כאשר רוב התושבים נמצאים בביתם. לדברי התושבים, הפצצת המסגד נעשתה מבלי שניתנה להם אזהרה כלשהי על מנת שיוכלו לצאת מבתיהם. שנית, ניתן היה להעריך מראש כי הפצצה בלב מחנה פליטים, שהוא מהמקומות הצפופים בעולם (ראה צילום אוויר בדיסק המצורף), תגרור בהכרח פגיעה נרחבת באזרחים. הערכה זו היתה מתבקשת עוד יותר, בהתחשב בטענה שהמקום שימש כמחסן תחמושת, שברור כי פגיעה בו תביא לפיצוצים נוספים.

הנסיבות בהן נעשתה ההפגזה – הן מבחינת המועד והן מבחינת המיקום – מעלות חשד כבד כי דרישות אלה לא קוימו וכי ההפצצה נעשתה בניגוד להוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי.

בהתחשב בחומרת האירוע ובתוצאותיו הקשות, אבקשך להורות על חקירת האירוע. במסגרת חקירה זו יש לבחון גם את אחריות הדרג הפיקודי ואת ההוראות שניתנו במקרה זה.

(למכתב זה מצורף דיסק עם תמונות ממקום האירוע ונקודת הציון).

בכבוד רב,

גיסיקה מונטל,
מנכ"ל בצלם

העתק : מר מנחם מזוז, היועמ"ש, בפקס : 02-6467001
רב אלוף גבי אשכנזי, ראש המטה הכללי, בפקס : 03-5698296